

25 Νοεμβρίου 1942

Στον Γοργοπόταμο

Οι Γερμανοί μπήκαν στην Αθήνα στις 27 Απριλίου του 1941, ενώ τα πάντα στην Ελλάδα είχαν καταρρεύσει. Αξιωματικοί και φαντάροι άφηναν το μέτωπο, έκρυβαν τα όπλα τους και προσπαθούσαν να φτάσουν σώοι στα σπίτια τους. Μέσα στο χάος που επικρατούσε, καθένας έψαχνε να βρει τους δικούς του, ελπίζοντας πως γλύτωσαν από το κακό. Η εισβολή των Γερμανών (βλ. 6.4.1941) και η κατοχή που μόλις άρχιζε, δεν άφηναν περιθώρια στην ελπίδα.

Από το μακεδονικό μέτωπο, έφτασε στην Αθήνα ο πυροβολητής και πρώην δεκανέας Θανάσης Κλάρας. Μαθημένος χρόνια στην παρανομία, κατάφερε ν' αποκτήσει επαφή με τους παλιούς του συντρόφους. Τον Μάιο, πριν ακόμη να εκδηλωθεί η μάχη της Κρήτης, μια σύσκεψη στήθηκε στο δάσος της Καισαριανής. Ήταν εκεί τ' αδέρφια Μανόλης και Στέφανος Τσάφος κι ο δικηγόρος Θανάσης Λαζανάς που σκοτώθηκαν αργότερα, τ' αδέρφια Ιγνάτιος και Δημήτρης Δρακούλης, ο Νίκος Θεοδωρίδης κι άλλοι. Συμφώνησαν με τον Κλάρα: «Ο πόλεμος συνεχίζεται». Τεσσεράμισι μήνες αργότερα, στις 27 Σεπτεμβρίου του 1941, ξεκινούσε τη δράση του το ΕΑΜ, το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο. Και, στις 21 Μαΐου του 1942, στην Σπερχειάδα, όπου οργανώθηκε σύσκεψη, ακούστηκε για πρώτη φορά ο όρκος του ΕΛΑΣ, του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού που θ' αποτελούσε το μαχόμενο τμήμα του ΕΑΜ.

Η σύσκεψη είχε οργανωθεί από τον ίδιο Θανάση Κλάρα. Μόνο που πια ονομαζόταν Άρης Βελουχιώτης. Στις 25 Μαΐου 1942, ο ΕΛΑΣ αριθμούσε δεκαπέντε μαχητές. Στα επόμενα δυο χρόνια, οι μαχητές του θα ήταν χιλιάδες και οι επιχειρήσεις του οδυνηρές για τους κατακτητές.

Το φθινόπωρο του 1942, οι συμμαχικές δυνάμεις προσπαθούσαν ν' αποκρούσουν το Άφρικα Κορπ που είχε εισβάλει στην Αίγυπτο. Στα τέλη Οκτωβρίου, η μάχη στο χωριό Ελ Αλαμείν

βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη (βλ. 23.10.1942). Ο Ρόμελ ανεφοδιαζόταν από πλοία που φόρτωναν στον Πειραιά. Τα εφόδια έφταναν ως εκεί με σιδηρόδρομο. Το συμμαχικό στρατηγείο Μέσης Ανατολής έστειλε Άγγλους στην Ελλάδα, να ζητήσουν από την ελληνική αντίσταση ένα σαμποτάζ. Οι Άγγλοι έπιασαν επαφή με τους αντάρτες κι ανέλαβαν σύνδεσμοι στην επιχείρηση. Στόχος ήταν η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου, ώστε να κοπεί η σιδηροδρομική συγκοινωνία. Θα μετείχαν ένα τμήμα του ΕΛΑΣ με αρχηγό τον Άρη Βελουχιώτη κι ένα τμήμα του ΕΔΕΣ, με αρχηγό τον Ναπολέοντα Ζέρβα.

Νύχτα προς ξημέρωμα, 25 Νοεμβρίου του 1942, η επίθεση στη γέφυρα ξέσπασε ταυτόχρονα, από δυο πλευρές. Το νότιο βάθρο της κυριεύτηκε από το τμήμα του ΕΛΑΣ σε 23 λεπτά. Στο βόρειο, όπου ενεργούσε το τμήμα του ΕΔΕΣ, συνάντησε σφοδρή αντίσταση. Ένα εφεδρικό τμήμα του ΕΛΑΣ έσπευσε να βοηθήσει την κατάσταση στο βόρειο βάθρο ενώ στο νότιο υπονόμειαν τις σιδηροδρομικές ράγες και τις βάσεις της γέφυρας με δυναμίτη. Το τρένο που έφτασε από το Λιανικλάδι ακινητοποιήθηκε πάνω στις υπονομευμένες ράγες. Ιταλοί άνοιξαν πυρ κι άναψε μάχη. Όχι για πολύ. Μια φοβερή λάμψη άστραψε, μια τρομερή έκρηξη ακούστηκε κι ένα τμήμα της γέφυρας σωριάστηκε στην κοίτη του ποταμού. Μέσα στο σκοτάδι, οι σαμποτέρ αποχώρησαν ασφαλείς. Η αποστολή είχε πετύχει.

Το βράδι, από την εκπομπή του BBC, ο κόσμος όλος μάθαινε πως ανατινάχτηκε η γέφυρα του Γοργοπόταμου. Την γκρέμισαν, είπε το ραδιόφωνο, οι άνδρες του Ναπολέοντα Ζέρβα. Λέξη για τον ΕΛΑΣ. Οι Άγγλοι έβαζαν υποθήκη για τη μελλοντική πολιτική τους ανάμιξη στην Ελλάδα.

1560: Πεθαίνει ο Γενοβέζος ήρωας Αντρέα Ντόρια, μεγάλος ναυμάχος κατά των Τούρκων, από τους οποίους ποτέ δε νικήθηκε, και ελευθερωτής της πατρίδας του από τους Γάλλους. Ανάμεσα σε άλλα, κυριεύσε Κορώνη, Πάτρα, Ρίο και Αντίρριο. Είχε γεννηθεί το 1466

1935: Επιστρέφει στην Ελλάδα μετά από 12 χρόνια δημοκρατίας ο βασιλιάς Γεώργιος 2ος. Ανέκτησε τον θρόνο του έπειτα από δημοψήφισμα.

1942: Εκδηλώνεται η αντεπίθεση των Σοβιετικών στο Λένινγκραντ.

1971: Η Δανία και η Νορβηγία γίνονται τα πρώτα μέλη του ΝΑΤΟ που συνάπτουν πλήρεις διπλωματικές σχέσεις με το Βόρειο Βιετνάμ.

1973: Με αντιπραξικόπημα, ο «αόρατος δικτάτορας», Δημήτριος Ιωαννίδης, ανατρέπει τον Γεώργιο Παπαδόπουλο και την δοτή κυβέρνηση Μαρκεζίνη.

1974: Πεθαίνει ο γεννημένος στην Μπούρμα διπλωμάτης, Ου Θαντ. Μετά τον θάνατο του Νταγκ Χάμερσκελντ το 1961, έγινε Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, θέση που κράτησε μέχρι το 1971.

1975: Το Σουρινάμ ανεξαρτητοποιείται απ' την Ολλανδία.

1992: Η κυβέρνηση της Τσεχοσλοβακίας εγκρίνει την διαίρεση της χώρας στη δημοκρατία της Τσεχίας και στη δημοκρατία της Σλοβακίας. Είχε αποφασιστεί το προηγούμενο καλοκαίρι και εφαρμόστηκε από την 1^η Ιανουαρίου του 1993.

1997: Στα 99 του χρόνια, πεθαίνει ο πρώην ηγέτης του Μαλάουι, Καμούζου Μπάντα. Πρόεδρος από το 1966, αυτοανακηρύχθηκε ισόβιος στα 1971 αλλά στα 1994 υποχρεώθηκε να κάνει εκλογές που τις έχασε.

1998: Υπερψηφίζεται στην τουρκική Βουλή η πρόταση μομφής κατά του πρωθυπουργού Μεσούτ Γιλμάζ, ο οποίος υποβάλλει την παραίτηση της κυβέρνησής του.

1998: Με ψήφους 3 υπέρ έναντι 2 κατά, οι λόρδοι του ανώτατου δικαστηρίου της Βρετανίας δέχονται ότι ο πρώην δικτάτορας της Χιλής Πινοσέτ δεν τυγχάνει ασυλίας και τα εγκλήματά του δεν έχουν παραγραφεί. Ανοίγει έτσι ο δρόμος για την έκδοση του δικτάτορα στην Ισπανία, που έχει υποβάλει σχετικό αίτημα.

2006: Πρωτοφανές έγκλημα συγκλονίζει το πανελλήνιο καθώς ανακαλύπτονται νεκροί πέντε κυνηγοί, συγγενείς και φίλοι μεταξύ τους. Συνέβη σε περιοχή κοντά στο Αγρίνιο. Δράστης, ένας βοσκός που ενοχλήθηκε επειδή τα θύματα κυνηγούσαν σε χωράφι του σπαρμένο με ζωοτροφή (τριφύλλι).

2016: Στις 22.30 τοπική ώρα (26 Νοεμβρίου, 5.30 το πρωί, ώρα Ελλάδας), πεθαίνει σε ηλικία 90 χρόνων, ο Φιντέλ Κάστρο, Κουβανός επαναστάτης που το 1959 είχε ανατρέψει τον δικτάτορα Μπατίστα. Είχε γεννηθεί στις 13 Αυγούστου 1926.

Η 25^η Νοεμβρίου στον πολιτισμό

25 Νοεμβρίου 1763

Πεθαίνει ο συγγραφέας της «Μανόν»

Ήταν το 1731, όταν δημοσιεύτηκε στη Γαλλία το μυθιστόρημα «Η ιστορία του ιππότη ντε Γκριέ και της Μανόν Λεσκό». Είχε προηγηθεί η σειρά των «αναμνήσεων» του «ιππότη» που κάλυψε επτά τόμους από το 1728 ως το 1731. Κι όσοι γνώριζαν τον συγγραφέα, δεν αμφέβαλαν ότι και τα δυο πονήματα αποτελούσαν μια αυτογραφική καταγραφή των όσων ο ίδιος διέπραξε. Η «Μανόν» περιγράφει την ιστορία ενός νεαρού από καλή οικογένεια, του οποίου ο έρωτας για μια πόρνη τον οδηγεί στην καταστροφή. Ο συνθέτης Ζιλ Μασενέ την

έκανε όπερα («Μανόν»), όπως άλλωστε και ο Τζιάκομο Πουτσίνι («Μανόν Λεσκό»). Ο Αβά Αντουάν Φρανσουά Πρεβό ντ' Εξίλ που την έγραψε, το έκανε, είπε, για διδακτικούς λόγους. Έγραψε πάρα πολλά, μόνο η Μανόν τον δικαίωσε. Ο ίδιος δυο φορές κατατάχθηκε μισθοφόρος στον στρατό, άλλες δυο έγινε Ιησουίτης μοναχός, μια τρίτη προσχώρησε στους Βενεδικτίνους, το 1726 ήταν ιερέας και το 1728 βρισκόταν στην Αγγλία. Το 1730, το έσκασε στην Ολλανδία για μια γυναικοδουλειά. Το 1735, γύρισε στην Αγγλία για να γλιτώσει από Ολλανδούς πιστωτές. Τον θυμήθηκαν και τον φυλάκισαν. Το έσκασε στη Γαλλία και ξανάγινε ιερωμένος. Ο Αβά Πρεβό είχε γεννηθεί την 1^η Απριλίου του 1697. Πέθανε σεβάσμιος γέροντας στις 25 Νοεμβρίου του 1763.

1844: Γεννιέται ο Καρλ Φρίντριχ Μπενζ, μηχανικός που κατασκεύασε μία από τις πρώτες πετρελαιοκίνητες μηχανές. Η εταιρία του συγχωνεύτηκε με την εταιρία Ντάιμλερ, δημιουργώντας έτσι την Ντάιμλερ - Μπενζ, που κατασκευάζει τις «Μερσεντέζ».

1884: Λανσάρεται για πρώτη φορά το γάλα εβαπορέ από τον Τζον Μείνμπεργκ του Σαιντ Λούις στο Μιζούρι των ΗΠΑ.

1952: Παρουσιάζεται στο Λονδίνο το θεατρικό «Η ποντικοπαγίδα», βασισμένο στο ομώνυμο βιβλίο της Αγκάθα Κρίστι. Συνεχίζει να παίζεται ακόμη και σήμερα, κρατώντας τον τίτλο του έργου με την πιο μακρόχρονη παρουσία στην σκηνή, σ' ολόκληρο τον κόσμο.

1969: Ο Τζον Λένον, μέλος των Μπιτλς, επιστρέφει στην βασίλισσα της Βρετανίας το

βραβείο MBE που του είχε απονεμηθεί τέσσερα χρόνια πριν, ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την πολιτική της χώρας στον πόλεμο για την ανεξαρτησία Μπιάφρα και για την υποστήριξη της προς τις ΗΠΑ στον πόλεμο του Βιετνάμ.

2005: Νικημένος από το ποτό, πεθαίνει στα 59 του χρόνια ο παλαίμαχος ποδοσφαιριστής, Τζορτζ Μπεστ, ο καλύτερος ντριπλέρ των αγγλικών γηπέδων.

2020: Σε ηλικία 60 χρόνων, πεθαίνει ο άσος του ποδοσφαίρου, Αργεντινός, Ντιέγκο Μαραντόνα.